

Rigsdagstidende.

1852.   Forhandlingerne paa Folkethinget.   Nr. 355.

Tredie Session.

100de Møde.

Onsdagen den 17de Marts.

(Forts.)

Madvig (fortsat): De øvrige Forslag, og deriblandt et, som, naar jeg skulde regne efter Stemmeantallet i Udvalget, har meest Udfigt til at gaae igjennem, forekomme mig at have betydelige Mangler, skjøndt i to forskjellige Retninger. Der er et Mindretal, hvoraf den ærede oprindelige Proponent selv er Medlem, som gaaer ud paa, at Gaardens Overdragelsessum skal fastsættes efter dens Værdi i Handel og Wandel, uden noget andet Afdrag end det, som maa underforstaaes ved enhver Handel om Bøndergods, thi alle Bøndergaarde, hvorom der nu handles, ere underkastede den saakaldte mindre Fæstevang, og, hvis der altsaa herfor skal afdrages Noget, saa afdrages det allerede ved alle Selveiergaarde, der den Dag i Dag sælges. Til Grund for dette Forslag ligger den Mening, at Gods-eieren har en fuld og ubetinget Eiendomsret over Fæstegodset, at han besidder sine Fæstegaarde med samme Ret, som om de vare ham tilhørende enkelte Selveiergaarde, med Undtagelse af, at han har frasagt sig Ret til Disposition, saalange de nu stiftede Fæstecontracter gjælde; thi der skal udfindes og som Købesum fastsættes den virkelige Værdi i Handel og Wandel, som disse Gaarde vilde have, dersom de blot vare underkastede den samme Evang, som hidtil hviler paa enhver Selveiergaard i Landet. Naar altsaa Taxationscommissionerne heri skulde handle rigtigt, saa maae de til Grund for deres Taxationer væsentligt lægge Gjennemsnitssummen af de virkelige Handeler, der i den nærmeste Tid have fundet Sted om Selveiendom, og de maae taxere enhver Fæstegaard til det samme Beløb, som det viser sig,

at Selveiergaarde sælges for i samme Egn. Naar de nu gaae ud fra det, — og vi ere ikke berettigede til at forudsætte, at de ville gaae ud fra Andet, — saa troer jeg, baade at Resultatet bliver ubilligt for Fæstebonden, og at Loven ikke vil kunne virke til Opfyldelsen af Formaalet; thi jeg troer ikke, at Fæstebønderne ville være synderligt tilbøielige til at kjøbe Gaardene paa de Vilkaar, der saaledes — altid forudsat en sand Taxation efter fuld Værdi — fastsættes, og saa ville Gods-eierne heller ikke i den ved Loven, i Bøndernes Hænder nedlagte Ret, finde nogen særdeles tilskyndende Grund til frivillig Overenskomst. Man vil sige, Fæsteren faaer jo Afslag for den Tid, han har tilbage; ja, det er en allerede betalt Ret, som han i intet Tilfælde kan tabe. Handelen vil stille sig for Bonden saaledes: Jeg kan, siger han sig selv, sidde paa denne Gaard saa og saamange Aar efter Gjennemsnitsberegningen; nu foreslaaes det, at jeg skal indgaae en Handel, hvorved jeg skal kjøbe Gaarden paa samme Vilkaar, som om det allerede var en Selveiergaard, jeg faaer rigtig nok et Afslag i den Købesum, som jeg virkelig kommer til at udbetale, men kun derved, at jeg frivillig paatager mig en Rentebyrde, som jeg ellers ikke havde, og denne Rentebyrde er just saa stor, at, naar Handelen virkelig fuldbyrdes, naar Fæstecontracten hører op, saa betaler jeg, hvis jeg naaer Gjennemsnitsalderen, Gaarden med det, som en almindelig Selveiergaard koster, og Gods-eieren faaer den solgt til mig, som om det var en ham uden nogen Indskrænkning tilhørende Eiendom. Døer jeg tidligere, bliver Gaarden betalt noget lavere, men, døer jeg senere, ligesaa meget høiere. Derfor troer jeg ikke, at Bonden vil kjøbe, og at dette er at tillægge Gods-eieren noget formeget. Jeg